

Abstrakt

Velkou východní krizi odstartovalo rolnické povstání v Bosně a Hercegovině, v následujících měsících a letech se nepokoje šířily do dalších částí Osmanské říše, na jaře 1877 krize gradovala v rusko-osmanskou válku. Ruská armáda slavila vítězství, Sanstefanská mírová smlouva ovšem posílila vliv Petrohradu v jihovýchodní Evropě natolik, že vzbudila odpor ostatních velmocí, zvláště Spojeného království a Rakousko-Uherska. Tyto dvě mocnosti následně představovaly hlavní protivníky Ruska na Berlínském kongrese, kde mělo diplomatickou cestou dojít k takové revizi nového uspořádání, která by byla pro všechny velmoci přijatelná.

Veřejnost v habsburské monarchii krizi věnovala značnou pozornost. Zprávy o bulharských a jiných „hrůzách“ šířící se celou Evropou přirozeně zasáhly též Rakousko-Uhersko. Už pro její geografickou polohu rezonovaly v podunajské monarchii zvláště silně obavy z války mezi velmocemi. Zásadním faktorem pro vnímání krize z pohledu veřejnosti v monarchii pak byla též slavjanofilská a proruská orientace tamních Slovanů, zprávami z „východu“ ještě posilovaná. V mnoha skupinách neslovanských obyvatel mocnářství však tyto sklony vzbuzovaly odpor a obavy. Protichůdné tendence se plně projevil též v samém závěru krize, totiž během berlínského kongresu.

Jednání v německé metropoli sledoval se zájmem i rakouský tisk. Z jeho stránek lze do jisté míry vyčíst vztah jednotlivých skupin uvnitř monarchie k problémům spjatým s východní otázkou. Nešlo pouze o již zmíněné slavjanofilství či vztah k Rusku, vedle nich je možné sledovat též různé názory na zahraniční politiku Vídně a okupaci Bosny a Hercegoviny, či představy o ideálním uspořádání Balkánu, potažmo celé Evropy.

Klíčová slova

Berlínský kongres, Rakousko-Uhersko, Velká východní krize, tisk, 19. století